

Sonja Plazar
Dr. Vlasta Hus

Zastopanost družboslovnih vsebin na primarni stopnji izobraževanja v nekaterih evropskih državah

Pregledni znanstveni članek
UDK 373.3.016(4):3

POVZETEK

Prispevek želi predstaviti učne načrte predmetov, ki vključujejo družboslovne vsebine na primarni stopnji izobraževanja. Omejili smo se na naslednje evropske države: Slovenijo, Veliko Britanijo, Nemčijo, Italijo in Finsko. Na osnovi izbranih kriterijev smo učne načrte družboslovnih predmetov pregledali, primerjali in analizirali. Ugotovili smo razlike v poimenovanju predmetov, v njihovi opredelitvi, v predvidenem obsegu ur poučevanja, pa tudi v obdobjih (razredih) poučevanja.

Ključne besede: učni načrti, družboslovni predmeti, primarna stopnja izobraževanja, izbrane evropske države

Social Contents for Primary Level Education in Selected European Countries

ABSTRACT

This article presents a comparison of selected countries that are trying to add social subjects to the primary level curriculum. We have taken into consideration the following European countries: Slovenia, Great Britain, Germany, Italy and Finland. We did a comparison and analysis of chosen criteria for the proposed social subjects of each country. We found differences in the following categories: the proposed design of the classes, the estimated extent of social content, the number of teaching hours and the number of classroom hours.

Key words: curricula, social subject, primary level education, selected European countries

Uvod

Izobraževanje izhaja iz družbenih potreb, naj se odziva na usmeritve sodobne družbe, v kateri imajo velik pomen znanje in njegovi učinki. Številne spremembe in hitra rast znanja zahtevajo oblikovanje stalno učeče se družbe. Tem spremembam pa naj bi sledila tudi šola. Šola mora poudarjati razvijanje tistih zmožnosti posameznika, ki vodijo k sposobnostim za stalno učenje (Zavod RS za šolstvo, 2006).

O vlogi družboslovnega znanja in izobraževanja Židanova (2004) ugotavlja, da bi le-to moralo vse bolj pridobivati na svojem pomenu. Mlademu, nenehno razvijajočemu se človeku naj bi družboslovna znanja pojasnjevala vse zapletenejša in občutljivejša družbena dogajanja v globaliziranem svetu. Prispevala naj bi k osebni rasti mlade osebnosti, pospeševala razumevanje, strpnost in solidarnost med ljudmi, narodi, rasnimi in verskimi skupinami.

Vpogled v osnovnošolski predmetnik v Republiki Sloveniji nam kaže, da se družboslovno izobraževanje pojavlja že od prvega razreda dalje in da se postopno širi in pogloblja.

Kakšna je zastopanost družboslovnih vsebin v osnovnošolskih sistemih nekaterih evropskih držav, pa je bil namen našega raziskovanja. Zanimalo nas je:

1. Kako se imenujejo predmeti, ki vključujejo družboslovne vsebine?
2. V katerem razredu se poučujejo?
3. Koliko ur jim je namenjeno?
4. Kako so opredeljeni?

Metodologija

Metodi, ki smo ju uporabili pri delu, sta splošno teoretični. Na začetku smo uporabili deskriptivno analizo na osnovi študija literature, s pomočjo katere smo opisovali dejstva, odnose in procese brez vzročnega pojasnjevanja. Nato smo uporabili še komparativno metodo, s katero smo primerjali izbrane predmete.

V vzorec primerjave smo vključili naslednje evropske države: Slovenijo, Veliko Britanijo, Italijo, Nemčijo in Finsko. Omejili smo se na primarno stopnjo izobraževanja, pri čemer smo dali poudarek začetni stopnji obveznega izobraževanja.

Podatke smo zbirali predvsem s pomočjo internetnih virov.

Prikaz rezultatov

Slovenija

Osnovnošolsko izobraževanje v Sloveniji je razdeljeno na tri obdobja in poteka od 6. do 15. leta starosti. Primerjava zajema prvi dve obdobji (triadi/triletti). Prvo trilettje traja od 6. do 9. leta starosti in obsega 1., 2. in 3. razred, drugo trilettje pa traja od 9. do 12. leta starosti in obsega 4., 5. in 6. razred.

a) Poimenovanje predmetov, ki vključujejo družboslovne vsebine

Preglednica 1: Prikaz poimenovanja predmetov, ki vključujejo družboslovne vsebine, ter obdobja, v katerem se predmet poučuje (Zakon o osnovni šoli, 1996)

Poimenovanje predmeta	Obdobje (razred)
Spoznavanje okolja (SPO)	1., 2., 3.
Družba (DRU)	4., 5.
Zgodovina (ZGO)	6.
Geografija (GEO)	6.

b) Opredelitev predmeta

Predmet spoznavanje okolja je eden temeljnih nosilcev spoznavnega razvoja v prvem triletnem osnovne šole. Združuje vsebine različnih znanstvenih področij – tako naravoslovnih in tehničnih (kemija, fizika, biologija, informatika, tehnika in tehnologija) kot tudi družboslovnih (zgodovina, geografija, komunikologija, sociologija, etnologija, ekonomija in politologija). Vsebine so zasnovane na temeljnih pojmi, ki omogočajo nadgrajevanje v predmetih naravoslovje in tehnika ter družba v drugem triletnem ter v naravoslovnih in tehničnih ter družboslovnih predmetih v tretjem triletnem (Učni načrt SPO, 2005).

Predmet družba je predmet, ki daje poudarek razmerju med posameznikom, družbo in okoljem. Pri tem gre za doživljanje okolja v polnem pomenu besede (socialno, naravno, kulturno ...). Tako kot je predmet spoznavanje okolja predmet, v katerem se prepletajo vsebine različnih področij, se tudi pri predmetu družba, sicer že nekoliko bolj specializirano, pojavljajo oziroma združujejo vsebine s področja družboslovja: geografije, zgodovine, sociologije, etnologije, etike ... (Učni načrt DRU, 2006).

Med temeljne namene pouka zgodovine sodi vzburjanje učenčevega zanimanje za spoznavanje preteklosti in za novosti. Ob tem pa predmet razvija tudi učenčev občutek pripadnosti skupnosti ter oblikovanje njegovega zgodovinskega mišljenja in razvoja. Težo samemu predmetu pa dajejo tudi drugi elementi, in sicer navajanje na pozitivno vrednotenje kulturne dediščine, razumevanje in spoštovanje različnosti ter kritično presojanje aktualnih dogajanj (Učni načrt ZGO, 2003).

Predmet geografija pomaga otroku, pridobiti znanje, spretnosti in sposobnosti, s katerimi lahko razume ožje in širše okolje ter se v njem orientira. Geografsko znanje vsebuje vedenja o domovini, svetu, varovanju okolja ter gospodarjenju z njim. Geografija je naravoslovni in družboslovni predmet, ki povezuje tako naravno-geografska kot družbeno-geografska dogajanja v okolju (Učni načrt GEO, 2003).

c) Število ur in razred

Preglednica 2: Prikaz razredov, v katerem se poučujejo izbrani predmeti, ter pripadajočega tedenskega števila ur

	Razred					
Predmet	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Spoznavanje okolja (SPO)	3	3	3	/	/	/
Družba (DRU)	/	/	/	2	3	/
Zgodovina (ZGO)	/	/	/	/	/	1
Geografija (GEO)	/	/	/	/	/	1

Velika Britanija

Obvezno izobraževanje se v Angliji, na Walesu in na Škotskem začne s petimi, v Severni Irski pa s štirimi leti. Osnovno izobraževanje lahko poteka ali v kombinaciji vrtca in osnovne šole šest let (od 5. do 11. leta starosti) ali pa v dveh ločenih fazah, kjer prva faza pokriva vrtec, druga faza pa osnovno šolo (štiri leta – od 7. do 11. leta starosti). Pod nadzorom nacionalnega kurikula in kot rezultat Zakona o izobraževalni reformi iz leta 1988 so bile osnovane štiri stopnje izobraževanja. Opisali bomo samo I. in II. stopnjo (angl. Key stage 1, 2), ki trajata od 5. do 7. leta ter od 7. do 11. leta starosti (Education in England, b. l.).

a) Poimenovanje predmeta

Preglednica 3: Prikaz poimenovanja predmetov, ki vključujejo družboslovne vsebine, ter obdobja, v katerem se predmet poučuje (National curriculum subjects, b. l.)

Poimenovanje predmeta	Obdobje (razred)
Information and communication technology – ICT (informacijska in komunikacijska tehnologija)	1., 2. 3., 4., 5., 6.
History (zgodovina)	1., 2., 3., 4., 5., 6.
Geography (geografija)	1., 2., 3., 4., 5., 6.
Design and technology – D & T (oblikovanje in tehnika)	1., 2., 3., 4., 5., 6.

b) Opredelitev predmeta (Udovič, 2007)

Pri predmetu oblikovanje in tehnika se učenci pripravljajo na sodelovanje v sodobnem svetu tehnologije. Predmet spodbuja njihovo samostojnost, razmišljanje in kreativno ustvarjanje za izboljšavo kakovosti življenja. Kombinirajo praktične spretnosti z razumevanjem estetike, socialnih in okoljskih zahtev, funkcioniranja in izkušenj industrijskega oblikovanja. Evalvirajo preteklost in sedanost oblikovanja in tehnologije ter postanejo kritični uporabniki izdelkov in inovatorji.

Geografija razvija znanja o naravnem in živem svetu, o krajih in okoljih po svetu ter spretnosti o reševanju problemov v razredu in izven njega. Geografija je pomembna povezava med naravoslovnimi in socialnimi znanostmi. Preko tega predmeta učenci spoznavajo različne družbe in kulture ter njihovo medsebojno povezanost.

Zgodovina uči o preteklosti Velike Britanije in širšega sveta. Pomembno je vplivanje preteklosti na sedanost kot tudi vplivanje družb in kultur na dejanja ljudi. S pomočjo dokazov, z različnimi načini raziskovanja učenci pridejo do lastnih zaključkov in jih znajo argumentirati.

Pri predmetu informacijska in komunikacijska tehnologija imajo učenci možnost uporabe različnih orodij, s katerimi lahko raziskujejo, analizirajo, izmenjujejo in predstavljajo informacije, ki sledijo hitremu razvoju idej in izkušenj širokega razpona ljudi, družb in kultur.

c) Število ur in razred

V Veliki Britaniji je šolsko leto v večini šol razdeljeno na tri semestre, razen tam, kjer so lokalne oblasti uvedle šest semestrov. Vsi predmeti se tako prepletajo čez vsa leta in vse semestre. Podatki, do katerih smo med raziskovanjem lahko prišli, so podani le za prvi semester in se od šole do šole razlikujejo. Tako si lahko le okvirno ustvarimo predstavo o številu ur posameznega predmeta. Ne moremo je poenotiti za vse šole.

Pridobljeni podatki so podani v minutah, prav tako pa je od šole do šole odvisno, kateri predmet bodo v katerem semestru poučevali. Na nekaterih šolah namreč v enem semestru namenijo pozornost skoraj vsem predmetom, drugod pa istočasno le enemu ali dvema. Za boljšo predstavljivost smo podatke predstavili tabelarično, toda gre zgolj za prikaz nekaterih primerov urnikov angleških šol, kot sta Egerton C. E. school in Springfield primary school.

Preglednica 4: Prikaz podatkov za tedenski načrt posameznih predmetov za izbrani šoli (v minutah)
(Egerton C. E. Primary school in Pupils section, b. l.)

	Razred					
Predmet	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Zgodovina	40	65**	75	*	*	*
Geografija	*	65**	*	*	*	60
Informacijska in komunikacijska tehnologija	45–60	*	110	25–40	60	30–40
Oblikovanje in tehnika	45	*	*	*	*	60

* Podatkov nismo pridobili ali pa naključno izbrani šoli, ki omogočata dostop do tedenskih urnikov, teh predmetov nista uvrstili v semester.

** Oba predmeta sta v izbrani šoli zapisana kot kombinacija.

Nemčija

Učenci v Nemčiji vstopijo v osnovno šolo s šestimi leti. Osnovno izobraževanje zaključijo v štirih letih oziroma pri desetih letih starosti ali v šestih letih, to je pri 12. letu starosti (v zvezni deželi Berlin in Brandenburg) (INCA Summary Profile – Education in Germany, 2005).

a) Poimenovanje predmeta

Preglednica 5: Prikaz poimenovanja predmeta, ki vključuje družboslovne vsebine, ter obdobja, v katerem se predmet poučuje

Poimenovanje predmeta	Obdobje
Sachunterricht (stvarni pouk)	1., 2., 3., 4., (5. in 6. v zvezni deželi Berlin in Brandenburg)

b) Opredelitev predmeta

Predmet Sachunterricht (stvarni pouk) zagotavlja seznanitev z vsebinami, kot so: ekonomija, družbene vede, zgodovina, geografija, znanost (biologija, fizika, kemija ...) in tehnologija in jih bodo učenci kot posamezne predmete srečali v poznejših letih izobraževanja (INCA Summary Profile – Germany: Curricula, 2006). V Nemčiji nimajo poenotenega učnega načrta za posamezne predmete na nivoju države, temveč ima vsaka zvezna dežela svoje učne načrte, ki pa so med seboj podobni. Pod drobnogled smo vzeli učni načrt za predmet Sachunterricht v zvezni

deželi Hamburg ter učni načrt zvezne dežele Sachsen-Anhalt (zvezna dežela Saška). V slednjem je naloga ali zasnova tega predmeta opredeljena kot spodbujanje k aktivnemu zaznavanju okolja in orientiranju v njem ter kot razumevanje raznovrstnih povezav v njem. Predmet naj bi učinkovito deloval na sooblikovanje socialnega, naravnega, tehničnega ter medijskega sveta, hkrati pa se navezuje na izkušnje in interese otroškega sveta (Fachlehrplan Grundschule Sachunterricht, 2007). Zelo podobna je opredelitev predmeta v zvezni deželi Hamburg, kjer je dodano še to, da šole pri izbiranju posameznih vsebin oziroma učnih sklopov upoštevajo svojo specifično situacijo, vprašanja in probleme učencev, aktualnosti ter spremembe v naravi glede na letne čase (Rahmenplan Sachunterricht, 2008).

c) Število ur in razred

Preglednica 6: Prikaz razredov, v katerem se poučuje izbrani predmet, ter pripadajočega tedenskega števila ur

	Razred					
Predmet	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Stvarni pouk	2/3*	2/3*	3/4*	3/4*	**	**

Italija

Osnovna šola (t. i. primarna šola) je nadaljevanje vrtca in obsega 5 razredov (Ščecrov, 2008). Otroci vstopijo v šolo s šestimi leti starosti. Kljub temu da se obvezno izobraževanje v Italiji zaključi šele, ko učenci zaključijo srednjo šolo prve stopnje, je za primerjavo pomemben le podatek, kjer se pokrivajo starosti otrok oziroma vsaj del začetnega osnovnega izobraževanja (INCA Summary Profile – Education in Italy, 2007).

a) Poimenovanje predmeta

Preglednica 7: Prikaz poimenovanja predmetov, ki vključujejo družboslovne vsebine, ter obdobja, v katerem se predmeti poučujejo

Poimenovanje predmeta	Obdobje (razred)
Geografia (geografija)	1., 2., 3., 4., 5.
Storia (zgodovina)	1., 2., 3., 4., 5.
Studi sociali (družbene/socialne vede)	1., 2., 3., 4., 5.
Religione (religija – izbirni predmet)	1., 2., 3., 4., 5.

b) Opredelitev predmeta

Glede na to, da je bilo relativno lahko priti do podatkov o samih predmetih v italijanskem šolskem sistemu, je veliko bolj zahtevno priti do podrobnejših opisov teh predmetov. Omenimo lahko le, da je za italijansko osnovno šolo zlasti pomembno, da postavi temelje za izvajanje dejavnega državljanstva. Slednjega uvajajo že v vrtcu. Državljanstvo kulturo učenci razvijajo s pomočjo pridobljenih izkušenj pri spoznavanju lastne osebnosti, drugih in bližnjega okolja, ki naj spodbuja k različnim oblikam sodelovanja in solidarnosti. Ta stopnja učnega procesa je posebej primerna za razvijanje skupnih vrednot, medsebojnega sodelovanja, kar je predpogoj za državljanstvo sožitje. Pomembna cilja državljanstva kulture sta razvijanje občutka za zakonitost, odgovornost posameznika pri uresničevanju skupnih ciljev. Učenci se v tem obdobju naučijo prepoznati in spoštovati vrednote, ki jih določa ustava Italijanske republike (Šečerov, 2008).

c) Število ur in razred

V osnovni oz. primarni šoli je skupno število ur vseh predmetov letno 891. Posamezna šola lahko izvaja dodatno, izbirno ponudbo do 99 ur letno (27 ur na razred). Število tednov je 33.

Iz pridobljenih podatkov smo lahko razbrali le tedensko število ur za posamezni predmet, nismo pa pridobili podatkov za posamezni razred. Zgodovini sta namenjeni 2 uri, geografiji pa 1 ura tedensko. Prav tako je 1 ura namenjena družbenim/socialnim vedam. Za predmet religija podatkov nismo uspeli pridobiti (La scuola elementare, 2007/08).

Finska

Obvezno osnovno izobraževanje je devetletno splošno izobraževanje. Obvezno izobraževanje je razdeljeno na dva dela: osnovno šolo in nižjo srednjo šolo. Na splošno je obvezno izobraževanje zagotovljeno v šolah, ki obsegajo razrede od prvega do devetega in starostno skupino od 6/7 do 15/16 let. Pri tem je pomembno dejstvo, da osnovna šola traja od 1. do 6. razreda (Basic education, 2006).

a) Poimenovanje predmeta

Preglednica 8: Prikaz poimenovanja predmetov, ki vključujejo družboslovne vsebine, ter obdobja, v katerem se predmeti poučujejo (Finnish national board of education, 2004)

Poimenovanje predmeta	Obdobje (razred)
Ympäristö-ja luonnontieteet (okoljske in naravne vede)	1., 2., 3., 4.
Historia (zgodovina)	5., 6.
Maantiede (geografija)	5., 6.
Uskonto/Etiikka (religija ali etika)	1., 2., 3., 4., 5., 6.

b) Opredelitev predmeta

Naloga zgodovine je, da učence seznanja z naravo, s pridobivanjem osnovnega zgodovinskega znanja, s svojimi koreninami in z nekaterimi zgodovinskimi dogodki in pojavi, ki so pridobivali pomen od prazgodovine pa vse do francoske revolucije. Pouk vsebin, opredeljenih v osnovnem učnem načrtu, poudarja funkcionalnost zgodovine ter možnost, da se učenci sami opredelijo do preteklosti (National core curriculum for basic education, 2004).

Pri geografiji je v ospredju svet. Bistvo geografije je v tem, da pomaga učencem razumeti fenomen, povezan z aktivnostmi človeštva v naravnem okolju. Naloga geografije je, razširiti učenčev pogled na svet s stališča Finske, Evrope in preostalega dela sveta. Učenci naj bi pridobili občutek bogastva, ki ga ponujata naravno in kulturno okolje. Naučili naj bi se ga tudi spoštovati. Geografija mora ustvariti temelje za mednarodnost in medkulturno strpnost (National core curriculum for basic education, 2004).

Predmetno področje okoljske in naravne vede predstavlja integracijo več predmetov, kot so npr. biologija, fizika, kemija ... Cilj tega je, da učenci spoznajo in razumejo naravo in okolje, ki jih obdaja, sebe in druge ljudi, človeške raznolikosti ter zdravje in bolezni. Predmetno področje okoljskih in naravnih ved se sklicuje na raziskovalen in problemsko usmerjen pristop, kjer je osrednjega pomena že pridobljeno učenčevo znanje, njegove sposobnosti in izkušnje. Učenci naj bi znotraj raziskovanja razvili pozitiven odnos z naravo in okoljem (National core curriculum for basic education, 2004).

Predmet religija je obravnavan kot eden izmed nevidnih vplivov človeške kulture. Navodila v religiji poudarjajo učenčevo lastno religiozno znanje in pripravljenost za soočenje z ostalimi religijami in pogledi, še posebej za duhovne običaje, ki se odražajo v finski družbi. Naloga predmeta je, pripravljati učence za sprejemanje religije in etične dimenzije v svojih lastnih življenjih kot tudi v življenju družbe (Finnish national board of education, 2004).

V splošnem je etika kot predmet multidisciplinarna celota, ki zajema področja filozofije, družbene in kulturne vede. Ljudje so razumljeni kot igralci, ki obnavljajo in ustvarjajo svojo kulturo, medsebojno eksperimentirajo, se razvijajo v samostojne, tolerantne, odgovorne in razsodne člane svoje družbe. Vodilo etike je med drugim naravnano preko učenčevega čuta, da se razvije v svobodnega, enakopravnega in kritičnega ustvarjalca dobrega življenja (Finnish national board of education, 2004).

c) Število ur in razred

Preglednica 9: Prikaz razredov, v katerem se poučuje izbrani predmet, ter pripadajočega tedenskega števila ur

Predmet	Razred					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Okoljske in naravne vede	9	9	9	9	/	/
Zgodovina	/	/	/	/	3	3
Geografija	/	/	/	/	3	3
Religija ali etika	6	6	6	6	6	5

Zaključek

Primerjava učnih načrtov družboslovnih predmetov je pokazala, da med izbranimi državami obstajajo tako podobnosti kot razlike. Opazne so razlike pri poimenovanju predmetov, ki vključujejo družboslovne vsebine. Znotraj tega se kaže, da imajo nekatere države na začetni stopnji izobraževanja en predmet, ki vsebuje različne družboslovne vsebine in te so prepletene še z vsebinami naravoslovja (Slovenija, Nemčija), druge pa predmete, ki so že od začetne stopnje osnovnega izobraževanja predmetno ločeni (Velika Britanija, Italija). Finske v tem segmentu ne moremo uvrstiti nikamor, saj ima v začetni stopnji izobraževanja predmetno področje, kjer je v enega združenih več predmetov (biologija, kemija, fizika ...), kar lahko primerjamo s slovenskim predmetom spoznavanje okolja ali nemškim stvarnim poukom. Hkrati imajo učenci še samostojen predmet religija/etika, kar pa lahko primerjamo z Veliko Britanijo.

Razlike se kažejo tudi pri obsegu ur – na Finskem imajo na začetni stopnji osnovnošolskega izobraževanja v predmetniku dva predmeta, ki se povezujeata z družboslovnimi vsebinami. Predmet okoljske in naravne vede se izvaja 9 ur na teden, predmet religija ali etika pa 6 ur na teden. Ostale države imajo v tem okviru od 1 do 3 ur na teden. Izjema je Italija, kjer so pridobljeni podatki sicer tedensko predstavljeni, ne vemo pa, na kateri razred se nanašajo. Tako ne moremo povzeti povprečnega števila ur za posamezni razred.

Razlike se kažejo tudi med poučevanjem posameznih predmetov v različnih obdobjih. Samostojna predmeta geografija in zgodovina, s katerima se učenci v Sloveniji seznanijo šele v 6. razredu, na Finskem pa ga imajo v 5. in 6. razredu, se v Nemčiji kot samostojna sploh ne pojavita, v Italiji in Veliki Britaniji pa sta že od 1. razreda naprej. Glede na samostojne predmete, ki pa se v nekaterih državah pojavljajo, je potrebno omeniti Italijo in Finsko. To sta namreč državi, ki od same-

ga začetka osnovnega izobraževanja učence seznanjata s samostojnim predmetom religija/etika. Ta predmet se v ostalih državah na tej stopnji izobraževanja ne pojavlja.

V primerjavi se kaže podobnost pri tistih predmetih, kjer je združenih več predmetnih področij. Kot je bilo že omenjeno, so države s takšnim predmetom Slovenija, Nemčija in Finska. Vse države ta predmet poučujejo od samega začetka osnovnega izobraževanja. Razlika je samo v tem, da v Nemčiji in na Finskem poučevanje tega predmeta traja do 4. razreda (v določenih zveznih deželah Nemčije tudi do 6. razreda), pri nas pa samo do 3. razreda.

LITERATURA

- Basic education.* (2006). Pridobljeno 10. 2. 2008, s <http://www.edu.fi/english/page.asp?path=500,4699,4847>.
- Education in England.* (b. d.). Wikipedia. The free encyclopedia. Pridobljeno 8. 2. 2008, s http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_England.
- Egerton C. E. Primary school.* (b. d.). Pridobljeno 15. 9. 2008, s <http://www.egerton.kent.sch.uk/parents/timetable.htm> Egerton kent.
- Fachlerplan Grundschule. Sachunterricht.* (2007). Pridobljeno 7. 10. 2008, s <http://www.rahmenrichtlinien.bildung-lsa.de/pdf/lpgssach.pdf>.
- Finland – Preprimary and primary education.* (b. d.). Pridobljeno 20. 10. 2008, s <http://education.stateuniversity.com/pages/470/Finland-PREPRIMARY-PRIMARY-EDUCATION.html>.
- Finnish national board of education.* (2004). National core curriculum for basic education 2004. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- INCA Summary Profile – Education in Germany.* (2005). Pridobljeno 20. 8. 2007, s <http://www.inca.org.uk/germany-system-mainstream.html>.
- INCA Summary Profile – Education in Italy.* (2007). Pridobljeno 19. 8. 2007, s <http://www.inca.org.uk/italy-system-special.html>.
- INCA Summary Profile – Germany: Curricula.* (2006). Pridobljeno 20. 8. 2007, s <http://www.inca.org.uk/1432.html>.
- Italian Education & Schooling in Italy.* (b. d.). Pridobljeno 19. 1. 2008, s <http://italy.angloinfo.com/countries/italy/schooling.asp>.
- National core curriculum for basic education.* (2004). Pridobljeno 20. 8. 2008, s http://www.oph.fi/ops/english/POPS_net_new_4.pdf.
- National core curriculum for basic education.* (2004). Pridobljeno 20. 8. 2008, s http://www.oph.fi/ops/english/POPS_net_new_3.pdf.
- National curriculum.* (b. d.). Pridobljeno 20. 8. 2008, s <http://curriculum.qca.org.uk/key-stages-1-and-2/subjects/index.aspx>.
- Osnovnošolsko izobraževanje.* (b. d.). Pridobljeno 10. 2. 2008, s http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/osnovnosolsko_izobrazevanje/.
- Pupils section.* (b. d.). Pridobljeno 15. 9. 2008, s <http://www.springfield.hackney.sch.uk/pupils/index.as>.
- Rahmenplan Sachunterricht.* (2008). Pridobljeno 7. 10. 2008, s http://www.li-hamburg.de/fix/files/doc/Sachunterricht_27_02_08_RP_Grundscho.pdf.
- Sachunterricht kommt oft zu kurz.* (2008). Klett – Themendienst, 42. Pridobljeno 12. 10. 2008, s http://www.klett-akademie.de/sixcms/media.php/273/KTD_42_5-6.pdf.

- Šečerov, N. (2008). *Zgodnje učenje tujega jezika v Italiji*. Koper: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Družba.* (2006). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Geografija.* (2003). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Spoznavanje okolja.* (2005). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Zgodovina.* (2003). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Udovič, T. (2007). *Primerjava učnega načrta za predmet spoznavanje okolja s podobnimi predmeti v Veliki Britaniji*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.
- Zakon o osnovni šoli.* (1996). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo.* (2006). Pridobljeno 20. 10. 2008, s <http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=42&plD=162&rID=1458>.
- ZRSS. Pridobljeno 19. 5. 2008, s <http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=42&plD=164&rID=1466>.
- Židan, A. (2004). *Za kakovostnejša družboslovna znanja: didaktični in znanstveni prispevki*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Žakelj, A. (2006). *Spremljanje in posodabljanje kurikula. Analiza stanja in ključni problemi*. Delovno gradivo.
- Žakelj, A. (2007). *Spremljanje in posodabljanje učnih načrtov in katalogov znanj*. Pridobljeno 19. 5. 2008, s http://www.zrss.si/pdf/_PORO%C8ILO%20julij%202007.pdf.

Elektronski naslov: sonja.plazar@uni-mb.si
vlasta.hus@uni-mb.si

Založniški odbor je prispevek prejel 9. 11. 2008.